

Zviad Gamszahurdia

Grúzia szellemi küldetése

Az „Idriarti” fesztiválon felolvasott előadás

a Tbiliszi Filharmónia épületében, 1990. május 9-én

Kedves Barátaim!

Teljesen lehetetlen egy előadás keretei között egészen megvilágítani egy ilyen összetett témát, ezért az előadásom inkább áttekintő jellegű lesz, csak általános vonásokban emlékeztetek mindarra, amin barátainkkal hosszú éveken keresztül gondolkoztunk és dolgoztunk, majd Önök elé tárom néhány Grúziában és Nyugaton végzett kísérlet eredményét.

Az előadás terve a következő: először a grúzok etnogeneziséről lesz szó. Tudom, hogy Nyugatról érkezett vendégeinket leginkább ez a kérdés érdekli, és törekszünk azokat a momentumokat megvilágítani, amelyek számukra ismeretlenek, és a modern nyugati tudomány kevésbé ismer. Ezenkívül meg kell jegyezni, hogy a szovjet ideológiai diktatúra hosszú korszakában a grúz kultúra történetében sok minden el lett homályosítva, torzítva és tiltva, szigorú tabunak számított. Ezek a kérdések egy bizonyos tudományos tabu alá tartoztak, s ez sajnos még ma is folytatódik, mivel nem könnyű annak a hipnózisnak a következményeit eltakarítani, mely e sötét korszak következménye. A szovjet birodalmi tudomány számos kérdésben torzít és kibitorol, a saját érdekeinek megfelelően. Sajnos a grúz tudomány is e hatás alá került. Nem szeretnék konkrét tudósokat megnevezni, de vannak, akik még ma sem törekszenek arra, hogy kutatásaikat úgy irányítsák, hogy ezekre a kérdésekre valódi fény vetüljön. Ezt a politikát hatalmas és messzire vezető célok irányították. Éppen ezzel kapcsolatosan az a hatalmas kampány, melyet két grúz tudós: Ivane Dzsavahisvili és Niko Marr ellen szerveztek. Elhallgatják azokat a kutatásokat is, amelyek az ibériaiak etnogenezise területén folytak, melyeket olyan kiemelkedő tudósok folytattak, mint Wilhelm Humboldt és mások. Barátaim, ez ezért történt, hogy a grúzokba beültessék a nem teljes értékűség komplexusát. A szovjet tudomány, például a marxizmus-leninizmus klasszikusai arról alkottak teóriát (Sztálinnak is van erre vonatkozó elmélete), mintha a grúz nemzet mint olyan, csak a XIX. században jött volna létre, s hogy azelőtt mintha nem is lett volna nemzet, nem is létezett volna. A XIX. században mintha a kapitalizmus érkezése kényszerítette volna a grúzokat, hogy egy nemzetbe egyesüljenek. Ez egy marxista elmélet, amely a mai nap is létezik, s amelytől tudósaink némelyike néhány még ma sem tud megszabadulni, ebben az irányban folytatva munkáját. Mindezzel messzire irányuló terveket szolgálva.

Mi is a valódi helyzet a grúzok etnogenezisével kapcsolatban? A XX. században tudományunk nagy korifeusai, akadémikusaink: Ivane Dzsavahisvili és Niko Marr kutatták a grúz nemzeti típus, a grúz nemzet genetikai gyökereit, és olyan következtetésekre jutottak, melyek gyökeresen ellentmondanak az ortodox szovjet tudomány álláspontjának. Ugyanakkor, ahogy Önök is tudják, a kiemelkedő német tudós, Wilhelm Humboldt kutatásait is elhallgatták. Mi ezeknek a kutatásoknak a lényege, miért rejtegetik és tiltják a mai napig is, és miért nem ebbe az irányba haladnak a modern néprajzi és nyelvtudományi kutatások?

A helyzet az, hogy Wilhelm Humboldt a baszk nyelvet és annak az ősi népnek a származását kutatta, amely a Pireneusi-félszigetet népesítette be, és arra a következtetésre jutott, hogy Dél-Európának, a Pireneusi-félszigetnek, Itáliának és a Földközi-tenger szigeteinek az eredeti lakossága ibér volt. Ezt a népet protoibérnek nevezték, és tőlük származik a későbbi európai lakosság. [proto=első-. A görög protosz (a.m.első) szóból. ford.megj.] A tudósok szintén használt terminusa: földközi-tengeri vagy mediterrán rassz vagy mediterrán embertípus (fajta). Ennek a kaukázusi rassz terminusával megegyező típusnak az megjelölésére különböző terminusok léteznek: paleokaukázusi vagy őskaukázusi rassz, ősi mediterrán rassz, melyek egymással megegyezőnek. Arról a népről vagy lakosságról van szó, amelyik a Pireneusi félszigettől kezdve, a Földközi-tengeren, az Égei-tengeren át, a Balkánon, a modern Görögországban, a Kaukázusban és a modern India területén, valamint Kis-Ázsiában és Palesztinában élt. Ez annak a protoibériai típusnak a kiterjedési területe, amely – Humboldt kutatásaival összhangban – sokfelé elágazott. Ennek a rassznak, típusnak egy alapnyelve volt, de sok dialektusa létezett; s míg ezek a dialektusok külön nyelvel jellegét öltötték, mégis rokonságban maradtak és rokon nyelvekként fejlődtek. Épp ezzel kapcsolatos a protoibériai nyelv fogalma, amellyel kapcsolatos az ősi népesség, ahogyan már említettem, a Pireneusokon, Itáliában, mégpedig a luzitán, a turdetán, az etruszk, a pelazg stb, melyekhez Niko Marr kutatásainak köszönhetően hozzáadódott a kis-ázsiai vagy mezopotámiai ősi ibériai törzsek nyelve, a sumér is. Ezt megerősítik a grúz tudós, Michael Zereteli kutatásai is a sumér és a modern grúz nyelv genetikai rokonságával kapcsolatban.

Niko Marr kutatásai, és más objektív örmény kutatók (pl. Kapantsyan) azt állítják, hogy Kis-Ázsia lakosainak többsége ehhez a fajtához tartozott, és a meszkek, moszkok, kappadók, kolkok, taoszcok és mások ennek a törzsnek a képviselői. Ahogy látják, ezek annak az egy típusnak az elágazásai, melyet a tudomány kartvélnak vagy protoibériainak nevez. Maga pedig Grúzia és különösen a grúz nemzet, amely döntően a Kaukázushoz kötődik, az ibériai-kaukázusi elágazással áll kapcsolatban. A számos ibériai elágazásból a mai napig is megőrződött a pireneusi-baszk és a kaukázusi-ibériai szál, vagyis a grúz és a vele rokon törzsek az Észak-Kaukázusban. A többit asszimilálta az indoeurópai emberiség, mely láthatóan később, az i. e. II. évezredben érkezett az Európa földrészre. Mellesleg az ősi időktől az i. e. III. évezredig tartó időszakot tartjuk a protoibériai vagy paleomediterrán kor virágzásának. A III. évezredtől hanyatlásnak indul ez a rassz, csökken a létszámuk, megkezdődik az asszimilációjuk az újonnan érkezettek – az indoeurópai rassz képviselői által. Ettől az időtől kezdődik a hettita, ógörög és hellenisztikus világok felvirágzása. Mégis ekkor ezek a kultúrák szintézisbe kerülnek a protomediterrán vagy protoibériai kultúrával, melyekkel kapcsolatban állnak az ősi minoszi, égei, kolchiszi (őskolchiszi) kultúrák, melyek a legerősebb kapcsolatban állnak a minoszi kultúrával. Ugyanakkor a második évezredtől kezdődően a hettita világ felvirágzása indul el, amely az indoeurópai valamint az ó-görög világ része, s amely a védikus görögséghez emelkedik, a védikus törzsekhez, és elfoglalja azt a teret, amelyen a későbbiekben felvirágzik az ógörög kultúra és az ógörög világ; ugyanakkor az ősi Görögország eredeti lakossága az ógörög tudósok adatai szerint pelazg vagy protoibériai, ugyanúgy, mint az etruszk, és más lakosság, mint a kolchiszi. A kolchiszi, pelazg, trójai, minoszi kultúra – ezek rokon világok, pontosabban ugyanazt a világot alkotják, amely Homérosz kiváló eposzában is látszik. Erről ma modern tudósok komoly kutatásai is tanúskodnak, melyek érthetetlen okokból nem válnak népszerűvé. Nyugaton ebben az irányban kutat az ismert tudós, Furne, akinek a nevéhez egész komoly kutatás kötődik a pro-görögökről vagy pelazgokról és a kartvélokról. Grúziában termékenyen halad ebben az irányban Rismag Gordesiani professzor, akinek megalapozott feltételezései vannak azokról a törzsekről, amelyeket Homérosz az „Iliász“-ban említ, ezek etnogeneziséről, és a kartvél, protokartvél törzsek szerepéről a Trójai háborúban és az „Iliászban“. Genetikai rokonságot állapított meg a grúz és az etruszk nyelvek között, a kartvél és a lakidemon törzseknek egész Kis-Ázsiával, az Égei-tenger világával és elsősorban Trójával. Trója ősbibb kultúrával rendelkezik, mint a hellén, mivel a hellének a trójai szakrális, misztikus bölcsesség ellen harcoltak, vagy a Palladium meghódításáért. Trója – ez ugyanaz a kolchiszi világ, mivel az

akhájoknak a trójaiakkal való vitája során a trójaiak Heléna elrablását úgy említik, mint egyfajta bosszút azért, hogy korábban Médeát elrabolták. A trójaiak azt magyarázzák az akhájoknak, hogy ugyanúgy, ahogy ők korábban elrabolták tőlük az asszonyt, vagyis Médeát, ez alkalommal ők rabolták Helénát, vagyis azt kapjuk, hogy Helénát a kolkhisziak rabolták el. A trójaiak és a kolkhisziak – ugyanahhoz a fajtához tartozó népek, mint a Földközi tengerhez tartozó összes nép és a Kis-Ázsiához tartozó népek többsége.

Íme ilyen messzire vezető következtetésre jutott a modern tudomány, ugyanakkor, mint ahogy az Önök számára ismert, mindennek a tabusítása zajlik, és az indoeurópaiak szerepe kerül előtérbe abban az archaikus őskorban, míg számunkra ismert, hogy az indoeurópai törzsek alapján a II. évezred óta aktivizálódtak. A Trójai háború és az „Iliász” – ez valójában az a kor, amikor az indoeurópaiak már megerősödnek Kis-Ázsiában és Görögországban, a pelazg törzseket pedig már a dekadencia fenyegeti. Habár a Trójai háború legnagyobb hőse – Akhilleusz, származása alapján pelazg, vagyis a kartvél törzsek képviselője, Agamemnon és Menelaosz – tisztán hellén származású emberek, és a hellén világ képviselői. Ez egy nyilvánvaló konfliktus a hellén és a protokartvél világ között. Trója – ez a protokartvél világ, a hellén világ pedig – az akhájok. Ebben a konfliktusban egy dolog derül ki – mégpedig az, hogy ennek a hadjáratnak a fő célja a Palládium elrablása, ami szimbolikusan a trójai faló segítségével valósul meg. Igaz, itt szimbolikus motívum a nő elrablása, ugyanakkor Heléna vagy Szeléna az ősi Szófia szimbóluma (a bölcsességé, Szófia elrablása és az azt követő kiszabadítása – ez az antik költészet gyakori motívuma), a ló pedig, ahogyan azt Önök is tudják, az intellektus szimbóluma az ősi epikus költészetben és a mítoszokban. Az akhájok, vagyis a hellének küldetése az intellektus fejlesztése, a megismerés új lépcsőfoka, az ősi kolkhiszi, trójai, pelazg kultúra pedig a látnoki kultúra, amelyik megelőzi az intellektuális gondolkozó kultúrát. Az ősi görög mitológia valójában nem ősi görög, hanem pelazg. Ezt már a nagy német filozófus, Schelling is megjegyezte, aki Görögország fejlődésében a pelazg korszakot mint egy előfeltételt magyarázta, vagyis mint a látnokság korszakát. A későbbi görög mitológiából megtudjuk, hogy Perszeusz és más hősök a látnokság pelazg kultúráját egy gondolkodó kultúrába fordították át, leginkább az intellektuális hellén kultúrába.

Mindezzel kapcsolatban áll a Prométheuszról szóló mítosz is. Ki is ez a Prométheusz? Emlékeztetek arra, hogy a mítosz és a mitológia nem egyenértékű fogalmak. A mítosz – a mítoszok világa, a mitológia pedig – ennek a mítoszvilágnak a magyarázata, az értelmének vagy a logoszának, a mitológiai logosznak a magyarázata. Ezért azt kapjuk, hogy az ősi görög mítoszok valóságát a pelazgok alkották meg, a hellének pedig rendszerezték és interpretálták. Homérosz és Hésziodosz nem az ősi görög mítoszok megalkotói, ők a pelazg kor mítoszinak rendszerezői és értelmezői. Őkógusok, a pelazg mítoszok létrehozóinak és mitográfusainak neve nem maradt fenn. De ezeknek a mítoszoknak az alakjai és karakterei eljutottak hozzánk. Az ősi görög panteon főbb alakjai származásuk alapján pelazgok. Köztük Zeusz is. Van egy pelazg Zeusz, akinek a kultusza a tölgyvel kapcsolatos; Héra vagy Haera, aki egy ősi pelazg istennő, és Demeter is, akinek a neve elemzése kapcsán Ivane Dzsawahiswili akadémikus rámutatott arra, hogy a „de” gyökér teljesen idegen az ősi görög nyelv számára. Igaz, a „meter” anyát jelent, de a „de” – ez szintiszta ibériai gyökér: „de” vagy „deda” jelentése: isten-anya. Demeter ebben az értelemben az ez alak, aki magában egyesítette a pelazg istenanyát és az ősi görög istennőt. És az ősi görög panteon alapja, ha mondhatjuk így, a protokartvél, protoibériai vagy pelazg panteon.

Most pedig következék Prométheusz. A Prométheuszról szóló mítosz az emberiségfejlődés történetének szempontjából, és a grúzok etnogenezisének szempontjából is a leglényegesebb, mivel a Prométheuszról szóló mítosz, ahogy ezt Önök is tudják, kapcsolatban áll a Kaukázussal, és nem véletlen, hogy ennek az ógörög mítosznak a legjelentősebb momentumai éppen a Kaukázussal kapcsolatosak. Emlékezzenek az argonauták útjára, arra, hogy Prométheuszt a Kaukázus hegyének sziklájához kötötték, hiszen ezek az ógörög mitológia legfontosabb pillanatai. A mitológiai személyek küldetése, a szellemi lényegük mindig a

nevükben található. A mitológiai személyek – istenek, félistenek, titánok, hősök – neve (ismert, hogy a mítoszokat az ősi misztériumok adeptusai alkották) a belső lényegükből kiindulva lett megalkotva. A „Pro-meteo” ógörög nyelven ezt jelenti: gondolkodás az előrelátás adományával, Epiméteusz, a testvére, a modern értő gondolkodást jelenti [epi=valami után, valamit követően. ford.megj.]. Kinek a fia Epimétheusz? Iapetoszé. Iapetosz nevét Eleai Zénón „égi világnak”, „a szellem világnak” desiffrálja. Iapetosz, vagyis aki felfelé, a szellemi világhoz törekszik. Ily módon Prométheusz a felsőbb szellemi világnak, vagy a prófétai gondolkodásnak a fia. Plutarkhosz állítása alapján úgy az ógörög, mint általában a többi mítosz is 12 különböző szinten vizsgálható. Vagyis minden mítosznak lehet tizenkét különböző értelmezése. A Prométheuszról szóló mítosz egyik legfontosabb értelmezése az emberiség fejlődésében, a gondolkodás evolúciójában – ez az a stádium, amikor a gondolkodás az ember fizikai testéhez láncolódik, amikor az emberi lélek a fizikai testbe való leszállással együtt ennek a testnek a fogságába kerül. Prométheusz megszabadítása – a szellem kiszabadítása a fizikai lényiségből. A felszabadított Prométheusz – a felszabadított prófétai gondolkodás, míg a leláncolt Prométheusz – az az emberi gondolkodás, amely a fizikai testéhez van láncolva. Ez az emberiség fejlődésében egy egész korszak, melyet úgy ismerünk, mint a lélek fizikai testbe való süppedését, ami után a szellemnek az anyagi burokból való kiszabadulása következik. Ez az egyik aspektusa a Prométheuszról szóló mítosznak, a spirituális-filozófiai aspektusa.

A másik aspektus az etnológiai. Prométheusz annak a fajnak, annak a népnek a szimbóluma, amelyik a misztikus kultúrát kell, hogy fejlessze, és amely a misztikus kultúrának és mindannak a terméke, ami ennek a kultúrának a kísérője. Nevezetesen a szellemi fejlődés, iniciatíva és spirituális gondolkodás. Ilyen ez a törzs. Ugyanakkor Zeusz, ebből a szempontból, azt az emberfajt jeleníti meg, amelyik később érkezett Görögországba, és erőszakosan vezeti be kultuszát, és Prométheuszt a Kaukázusi sziklájához láncolja. Mi az oka Prométheusz ilyen büntetésének? Ennek az az oka, hogy Korinthoszon két kultúra, két rassz képviselői ütköztek – az egyikhez tartozik Prométheusz, a másikhoz pedig – Zeusz, vagyis két kultúra, két rassz találkozása tükröződött szimbolikusan; az egyik – az akkori idők Görögországnak eredeti lakossága, míg a másik – a bevándorlók vagy indoeurópaiak, hellének. Prométheusz és hívei e találkozó során megtevesztik Zeuszt és az ő híveit az áldozati bika maradványainak felosztásakor. Becsapják abban az értelemben, hogy az ő intellektusuk, az ő gondolkodásuk fejlettebb volt, ezért Zeusz híveit ravaszságban felülmúlták. Ez az átverés annak a szimbóluma, hogy az ő intellektusuk fejlettebb, mint az a kultúra, amellyel az indoeurópaiak ütköztek – vagyis a pelazg kultúra, magasabban állt, mint az övék. S ennek megfelelően a gondolkodási kultúrájuk is fejlettebb volt. Aztán az indoeurópaiak a hellén gondolkodási kultúrát a legmagasabbra fejlesztették, de egyelőre ez még az az időszak, amikor ez a két rassz, ez a két faj először találkozott, és Prométheusz társai oly módon osztották fel a bikát, hogy Zeusznak és társainak a csontok és a zsír jut, nekik maguknak pedig a bika legjobb részei. Ez megint szimbolikus, mivel az áldozat fogalmának kettős értelmezésével van dolgunk; ugyanakkor Zeusz társai azt játsszák el, hogy direkt hagyják magukat átverni. Aztán Zeusz Prométheuszhoz fordul:

– Óh, barátom, Te, aki Iapetosznak, a legnemesebb királynak vagy a fia, hatalmas látnok, miért ily módon osztottad el a bikát?

Zeusz későn veszi észre, mit tett Prométheusz. Ebből ered Prométheusz lényege, melynek eredményeképpen Zeusz nem adja neki a tüzet az emberiségnek, és odaláncolja Prométheuszt a kaukázusi szirtekhez azért, mert odaadta az emberiségnek a tüzet. Itt a tűz az emberi Én szimbóluma. Önök tudják, hogy a négy elem közül – tűz, víz, föld és levegő – az emberi Énnek a tűz felel meg. Az, hogy Zeusz nem engedi az embernek az Én birtoklását, Prométheusz pedig nekiadja az embereknek a tüzet, vagyis az Ént, a misztikus kultúra egy meghatározott fejlődésére mutat, amikor az emberek szert tettek saját fizikai testükben az Énre, és Prométheusz leláncolása – ez az a fázis, amikor az emberi szellem és az Én aláereszkedik a szellemi világból a fizikai burokba, és az embernél megjelenik a saját Én tudata (mellesleg

ugyanazt jelenti a titánok Tartaroszba való száműzése az istenekkel való harc után). Ez az, amikor Prométheusz átadja az embereknek a tüzet, mivel minden kultúra eljut az Énhez, és minden civilizáció a tűz használatának tanulmányozásával kezdődik, és az ilyen szimbólumokból látjuk, hogy Prométheusz egy misztikus kultúrát fejez ki, amely az ősi Görögország számára elsődleges volt, később a Kaukázusban lokalizálódott, ezt fejezi ki szimbolikusan Prométheusz láncolása a Kaukázus sziklájához.

Prométheuszt a Zeusz által küldött saskeselyű kínozza. A saskeselyű egyrészt a spirituális felemelkedés és tudás szimbóluma, másrészt a hatalom és erőszak szimbóluma – ez kínozza Prométheuszt. A sziklához láncolt Prométheuszt, vagy a fizikai testhez láncolt gondolkodást Héraklész szabadítja ki.

Ki is ez a Héraklész? Ez a beavatás új kultúrája, az akarati beavatás, amely a keresztény beavatás elődje. Általában az ógörög misztériumok látnoki jellegűek voltak. Az eleuszi misztériumok álltak középpontban. Az „eleusz” szó ógörög, és jövőbelátást, tisztánlátást, a jövő jóslatát jelenti. Héraklész alakja – kereszténység előtti beavatás, amely a megvilágosodással, a szellem aktivitásával áll kapcsolatban, és főleg azzal, amit a kereszténység meghódított térnek nevez (menedéknek), mivel a keresztény beavatás lényegét Jézus Krisztus úgy magyarázza, mint a saját menedék erővel való elvétele („a menedék visszahódítása”). Ezért Héraklész hőstetteit mint a beavatás különböző szintjeit, mint a szellemi fejlődés különböző lépcsőfokait kell vizsgálnunk, melyek kulminációja Prométheusz kiszabadítása, vagyis a gondolkodásnak a fizikai burkok fogságából való kiszabadítása, vagyis az emberiség megszabadítása.

Az etnológia szemszögéből, ahogyan azt Önök is tudják, a mítoszoknak más magyarázatuk is van, ezért a mitológia és az etnológia szoros kapcsolatban állnak. Ez annak a fajnak a megszabadítása, amelyiket Zeusz vagy az indoeurópaiak a Kaukázushoz láncoltak vagy lokalizáltak. Vagyis a Prométheuszról szóló mítosz az emberek protokartvél, protoibériai természetét is tükrözi. Héraklész, ahogyan már emlékeztettünk, a beavatás új kultúrájának, mégpedig a keresztény kultúrának a szimbolikus megszemélyesítése, és mellesleg ezt nemcsak a modern szellemtudomány ismeri el, hanem a középkori vallástudomány is. A bizánci vallástudományban olyan emlékművekkel találkozunk, amelyek rámutatnak, hogy Héraklész Krisztus előképe. Ahogy az argonauták utazása is a keresztény beavatás előképe, és nem véletlen, hogy a klasszikus szellemtudomány az aranybárányt klasszikus grálnak nevezi. Az aranybárány az antik korban ugyanaz, mint a grál és a bölcsek köve a középkorban, A bölcsek köve és a grál – ezek megegyező fogalmak. A bölcsek kövének keresése nem pusztán a fizikai arany keresése, hanem a szellemi beavatás keresése, az istenkeresés, a szellemi tudás egy meghatározott szintjének keresése, amit az antik misztériumokban, az ógörög misztériumokban az aranybárány keresésével fejeztek ki. Az aranybárány pedig, ahogy Önök is tudják, Kolkhiszban volt. Az aranybárány először Görögországból kerül Kolkhiszba, ugyanakkor ez annak a kornak a Görögországa, amikor ott a pelazg kultúra uralkodik, vagyis a pelazg Argosz kultúrája. Nem véletlen, hogy a hajót is „Argonak” hívják, az „Argo” szógyök Kolkhiszból származik - Argo, Argeti, Egrisi, a szógyök: „gr”; és ez Kolkhisz. Utazás Kolkhiszba – ez ahhoz a szellemi bölcsességhez vezető szimbolikus, imaginatív út, a misztériumi bölcsesség keresése, amelyet abban az időben csak Kolkhiszban őriztek, és már sem Görögországban, sem a Földközi-tenger országaiban nem létezett. Ahogyan Thészeusz Krétára utazása is annak az igazságnak a keresése, amellyel a hellének már nem rendelkeztek.

Tessék, figyeljék meg, hogy Görögország legnagyobb hősei – Thészeusz, Héraklész és Iaszon (mellesleg Héraklész is részt vett az Argonauták utazásában) a szellemi bölcsesség, a misztériumi bölcsesség elérésére azokba az országokba indulnak, amelyek eredetük alapján pelazgok. Ilyen a minózi Kréta (mellesleg „Minosz” ezt jelenti: idea hordozója, gondolkodó) és Thészeusz Minoszhoz utazása, a Minotaurusz megölése, a labirintusba való bemenetele és az abból való kijövedele – ez a minózi kultúra elismerése, amelyik ősbibb volt és

emelkedettebb, mint a görög (egyáltalán nem véletlen, hogy Minósz felesége Aiétész lánytestvére, Pasziphaé volt). Így ezeknek a hősöknek az útjai mindig kartvél országokkal volt kapcsolatos. Héraklész szintén a Pireneusi Ibériába utazott a Heszperidák kertjébe az almáért.

Ugyanakkor az Orfeuszról szóló mítosz is arról beszél nekünk, hogy Orfeusz alapvető célja az elődök pelazg kultúrájának újjáélesztése volt. Orfeusz származása alapján pelazg volt, Oeagrus fia (Orfeusz apjának neve kifejezetten megegyezik egy kolkhiszi névvel; Egriszi – Egri) [Egriszi – ez Kolkhisz neve a helyiek nyelvén, i. e I. században, ford.megj.] Azt a pelazg kultúrát akarta újjáélesztetni, amelyik a hellén korban megváltozott és beolvadt.

Az argonauták útjával kapcsolatban, ahogy már említettem, az ősi görög, dór beavatás különböző fokozatait lehet észrevenni, és nem véletlen, hogy a dór antik beavatás Kolkhisszal és a kolkhiszi királysággal kapcsolatos. A középkorban, Konstantinápolyi Germanosz pátriárka egy olyan művet hozott létre, melynek címe: „Az arkangyalok csodálatos tette”, amely leírja az argonauták Kolkhiszba való utazását, amelyet Michael, a keresztény arkangyal támogat, az argonautáknak pedig „az égből egy mennydörgés”, vagyis Michael arkangyal jelenik meg, aki megjósolja nekik a jövőbeli győzelmet. Tessék, figyeljenek fel erre, hogy milyen látszólag egzotikus kapcsolatot fedezett fel Germanosz pátriárka a mítosz és a kereszténység között. Azt kapjuk, hogy az „égi mennydörgés”: Michael arkangyal, és az argonauták utazása kapcsolatban áll az egyik legfontosabb keresztény arkangyal, Michael küldetésével, az isteni erővel, ahogyan őt nevezik (az is érdekes, hogy Germanosz pátriárka származása alapján láz volt, Kolkhiszból).

Nos, ilyen kapcsolatok vannak a pogány és a keresztény beavatás között, melyek az ősi kartvél misztériumok központjaival állnak kapcsolatban.

Iaszon, mint alak, mint hős a negyedik ódában úgy van ábrázolva, mint aki tigrisbőrbe öltözött. Ily módon Iaszon tigrisbőrbe öltözött hős. Nemcsak az aranyborjú keresője, hanem tigrisbőrbe bújt hős is, és általában a „Lovag tigrisbőrben” c. poéma¹ hősei szintén az ősi portokvartél világgal vannak kapcsolatban, habár a tigrisbőrbe bújt hőssel az ősi egyiptomi mítoszokban is találkozunk. Mellesleg a trójai Parisz is tigrisbőrben volt, Trója hősei szintén tigrisbőrt öltöttek magukra, még Dionüszosz menetét is egy tigris vezeti. Ily módon a tigrisbőr – a jáfeti emberiség, a kaukázusi rassz legősibb totemképe.

Most vissza akarok térni az elejére, amikor is az ősi protoibériai emberfajt vizsgáltuk. Meg kell említenünk, hogy a tudományban elfogadott Niko Marr akadémikus terminusa: jáfeti nép, jáfeti nyelv. Mit jelent ez?

Őnök tudják, hogy létezik a sémita emberiség, a sémita nyelv és a sémita törzs fogalma. Léteznek hámita törzsek is, amelyek az ősi Egyiptommal, Afrikával kapcsolatosak. És létezik a jáfeti törzs is. Ez a három testvér szimbolikusan az emberi faj három ágát jelképezi. Noé az atlantiszi, már kihalt emberiség képviselője, vagyis az emberiségfejlődés azon szakaszának, amely Atlantisz pusztulásáig tartott. Míg az ő fiai már az Atlantisz utáni fejlődés képviselői. Az egyik ág: Jáfet utódai, és mellesleg az Ószövetség Jáfet nevével áll kapcsolatban az ógörög mitológiai név, a Jápetosz. Nem véletlen, hogy Prométheusz apja Jápetosz. Neki Jáfet felel meg, és mindezzel még a Jupiter bolygó és a jupiteri vagy fehér rassz is kapcsolatban áll. Ahogyan Őnök is tudják, az ezotériában a rasszok bolygókhoz kapcsolódnak. A Jupiterrel a fehér faj áll kapcsolatban, a Merkúrral – a fekete, a Vénusszal – a vörös, a Marssal pedig – a sárga, vagy mongol rassz. A jáfeti rassz kezdeti szubsztrátuma éppen ez a jáfeti, protoeurópai, protoibériai emberiség. Ily módon áll kapcsolatban a jupiteri rassz küldetése a protoeurópai vagy paleokaukázusi, mediterrán rassz küldetésével. Mindez az antik pogány korral áll kapcsolatban.

¹ A grúz irodalom egyik alapműve, a XII. században írta Sota Rusztaveli (ford.megj.)

És most következzen az, ami a keresztény időszakot érinti. Grúziában már az első századokban megjelenik a kereszténység. Nem véletlen, hogy Grúziába két apostol látogatott – Elsőnekelhívott András és Kánai (kananeus) Simon – az első és az utolsó apostol. András volt az elsőnek elhívott, Kánai Simon érkezett Krisztushoz utolsónak. Ez annak a szimbóluma, hogy ők az alfát és az ómegát fejezik ki, vagyis a kezdetet és a véget. Milyen szerepe van a kartvél fajnak a kereszténység fejlődésében, és különösen, hogy miért nevezik Grúziát Georgiának?

Ahogy az Önök is tudják, Michael arkangyal – egy olyan lény, akinek az antik korban és a keresztény korban is van prototípus. Ő az, akit a termékenység, az időjárás, a mennydörgés isteni védőszentjének tartunk, mint Indra Ó-Indiában, Marduk a mezopotámiai világban és Tarhu – az időjárás és a viharok istensége a paleokaukázusi világban, aki úgy említettünk, mint a „Lovag tigrisbőrben”. Mindig barlangban, tigrisbőrben ábrázolták. A tigrisbőr – annak a lénynek az attribútuma, akit az ókorban Indrának, Marduknak, Tarhunak ismertek, a keresztény korban pedig Michaelnek és Szent Györgynek. Szent György: Michael földi aspektusa. Michael – a szellemi világ aspektusa, a gondolkodási aspektus, Szent György pedig – Michael aspektusa történelmi szempontból, a fizikai világban. Miért Kapcsolódik Grúzia György nevéhez?

Már az ókori Görögországban a grúzokat „georgoszoknak” hívták, mivel a földművelés az országunkban a legfejlettebb volt. „Georgosz” földművest jelent, ugyanakkor a György-kultusz a földműveléssel is kapcsolatos, különösen a termékenység, az időjárás és a meteorológia isteni védelmével. Az ősi Grúziában is így volt ez, és ezzel kapcsolatos a grúz nép istensége – Tetri (fehér) Georgij. Ugyanakkor a keresztény szent György – történelmileg létező személyiség. Ő egyidejűleg egy szellemi lénynek a földi megtestesülése, vagyis Michael arkangyalnak, a sárkány legyőzőjének. Ez a kép és ez a kultusz állt a legközelebb a grúz néphez. Grúziában a kereszténység György jelleget vett fel. A kereszténység tiszta formájában a papok számára létezett, az uraknak, a királyi udvar számára, míg a grúziai népi kereszténység erősen a georgianizmushoz kötődött. De ez nem azt jelenti, hogy a georgianizmus elhomályosította a kereszténységet. Szent György alakjában a grúzok nem csak a kappadókiai szentet látták, hanem a keresztény istent is. Az istent úgy képzeltek el, mint a harcoló Szent Györgyöt, mint a sárkány legyőzőjét. Vagyis Michael arkangyal keresztény aspektusa állt a grúzokhoz legközelebb. Grúzia elnevezése is Györgyhez kapcsolódott, és György vált a legfőbb szentté a grúz nép számára, és nemcsak szentté, hanem a keresztény isten alakjává is. Meg kell jegyeznünk, hogy a teológiában az isten számtalan aspektusa és arca előfordul. Sőt az Apokalipszisben a messiás, az isten, Krisztus úgy van ábrázolva, mint „mennyei lovas fehér gyolcsban” (Jel 19,11-15). Krisztusnak azok a tradicionális formái, melyeket ismerünk, nem merítik ki az Ő lényegét. Van még más arca is – harcos, a sárkány legyőzője, ahogyan ezt az Apokalipszis mondja. És éppen ez Szent György ősképe, ez állt legközelebb a grúzokhoz. Mellesleg a kiváló grúz tudós, Ivane Dzsavahisvili megjegyezte, hogy Grúziában Szent György kultusza precedens nélküli jelenség. Nálunk vannak olyan esetek, amikor a Szentháromság ünnepét, Krisztus ünnepeit, a Húsvétot, Szent György szellemével van áthatva, a templomokat, melyeket a tiszteletükre emeltek, Szent Györgyről nevezik el, vagyis Szent Györgyöt az Istennel azonosítják. Ő az Isten alakja, és nem csupán egy szent.

Mellesleg egy amerikai tudós, Jobs megjegyzi, hogy Szent György Grúziában ugyanazt a helyet foglalja el, mint Krisztus. De ez nem igaz. Nem az van, hogy egyenlő helyzetben van Krisztussal, hanem imaginatív módon, szimbolikusan ez a kereszténység a harci aspektusában való kifejeződése. Mondhatjuk, hogy a grúz kereszténység lényegét tekintve egy harcias kereszténység, és ezenkívül Grúzia volt Szent György egyedüli szellemi rendje, és a keresztések az országot éppen ilyenek tekintették. Ugyanígy érzékelték Grúziát az ideutazó külföldiek, és ők adták azt a nevet: Georgia, amely kétségtelenül a pogány korból ered. A grúzok ilyen észlelete csak a külföldieknél fordult elő. A grúzok valójában nem nevezték magukat georgiaiaknak, ugyanakkor mindenki tudja, milyen szerepet játszott Grúzia

történetében Szent György kultusza, képe, ikonjai. A grúzok számára népük nemzeti karakterének kifejezésére nem létezik más, számukra megfelelőbb szent.

Ugyanakkor érdemes felidézni irodalmunk fő emlékeit, kapcsolatukat Szent Michael kereszténységével, Szent György kultuszával.

A grúz keresztény küldetés egy másik aspektusa az Istenanya pártfogásával kapcsolatos. Miért áll Grúzia az Istenanya pártfogása alatt?

Ez azzal áll kapcsolatban, hogy a jáfeti törzsnél, a kartvél népnél a főisten az Istenanya volt, akinek a törzs különböző ágaiban különböző arcai vannak, "Mirion"-nak nevezik, vagyis akinek számtalan neve, név-miriádja van. Ez egy központi alak volt, az anyaisten, akivel Phasisban is találkozunk, a görög kolóniákban. Phasis bejáratánál állt egy nagy szobor, amely az istenanya szobra, e hely anyjának szobra, és aki az őskartvél országokban Demeter, Héra nevét viseli. Az Artemisz-kultusz szintén ennek az istennőnek a kultuszában gyökerezik. Ezt az istennőt tisztelik Szvanéti-ban is, ez Dali. Ismeretes, hogy Kis-Ázsiában az istennő kultusza ezzel az ősi jáfeti istenanya kultusszal áll kapcsolatban. És a keresztény korszak szűzanyája – ez ugyanaz az Istenanya keresztény aspektusban, ugyanannak a lénynek a keresztény arca, amely leginkább ehhez a törzshöz állt közel, és pont itt rejtőzik a misztikus prófécia is. Amikor az apostolok eldöntötték, hogy melyikük melyik országba megy prédikálni, akkor Grúzia a Szűzanyának jutott. És pont azért, mert Grúzia állt tradicionálisan a legerősebb kapcsolatban az Istenanya küldetésével, ami a Szent Szellem küldetése is.

Őnök tudják, hogy a Szentháromság – az Atyaisten, a Fiúisten és a Szent Szellem-isten – sok aspektussal és megtestesülések sokaságával rendelkezik. A Fiú-hiposztázis, a második hiposztázis, a Szentháromságnak abban az aspektusában fejeződik ki, amely a férfi-minőséget személyesíti meg, míg a Szent Szellem a női minőséggel, vagy a Szűzanyával kapcsolatos. Grigorij Noszel-nek vannak ezzel kapcsolatos művei. Többek között azt állítja, hogy a Szent Szellem az Istenanyában fejeződik ki, az Istenanya pedig – a Szent Szellem földi megtestesülése és tette. A Szent Szellem küldetése közvetlen kapcsolatban áll az Istenanya küldetésével. Mi is az ő küldetése? Ez a megszentelődés küldetése, a megtisztulás küldetése, az emberiség megtisztulása és megvilágosodása, ez az ő küldetése, éppúgy, mint ahogy Michael-György missziója a spirituális gondolkodás fejlődése, az egyetemes kígyó vagy sárkány elpusztítása, a materializmus, az univerzális gonosz elpusztítása és az emberiség megmentése. Nos pont ez a két aspektus áll mindennél szorosabb kapcsolatban Grúzia küldetésével. A Michael-kereszténység, a György-kereszténység – ez ugyanannak a jelenségnek a két aspektusa az egyik oldalról, a másik oldalról pedig – Szófia-kereszténység, vagy az Istenanyával kapcsolatos kereszténység, ez a kereszténységnek az az aspektusa, amely az Istenanyában vagy Szófiában jelenik meg. Az ősi időkben ez az istennő, ez a hiposztázis a termékenység istennőjeként, anya-istennőként jelent meg, a kereszténységben pedig a Szófia, vagy az isteni bölcsesség, a kozmikus bölcsesség. Szófia – ez az Istenanya egyik megjelenése, az egyik arca, vagy a Szent Szellem egyik arca. A Szent Szellemből kiinduló bölcsesség Szófiában fejeződik ki. Ez a két aspektus jellemzi Grúzia szellemi küldetését, és ezekkel kapcsolatos a grúz teológia, művészet és irodalom.

Mielőtt más problémák tárgyalására áttérnénk, szót kell ejtenem a Sztetichoveliről. Tudom, hogy a vendégeink már voltak Mchetában, a Sztetichoveliben. Sztetichoveli – ez egy székesegyház, amelyben a legmélyebben és a legteljesebben tükröződött Grúzia szellemi küldetése, a grúz szellemiség, a grúz kereszténység. Tudják, hogy ez nem egy mindennapi székesegyház. Egyetlen keresztény templomban sincsen kultusz-oszlop, legalábbis ahogy én tudom. Oszlop, pontosabban két oszlop, a jeruzsálemi templomban volt, Salamon templomában. Ez pedig egy keresztény templom az oszlopokkal kapcsolatba hozva. Ennek a templomnak az alapja először oszlop volt. A templomállítás története az oszlopállítás történetéhez kapcsolódik. Ugyanakkor ez az oszlop szimbolikusan az élet fáját képviseli.

Régen ezen a helyen egy cédrus nőtt, amely az élet fájának szimbóluma. Aztán ezt a cédrust kidöntötték, és Szent Nina imáival angyalok helyezték arra a helyre, ahol később az első templomot felállították, Szent Nina első templomát, aztán építették fel Szvetichovelit, amely egy allegorikus templom, ahogy allegorikus volt Salamon temploma is. Miben áll Salamon templomának allegorikussága? Salamon templomában két oszlopot emeltek, melyek az élet fáját és a tudás fáját képviselték. Szvetichoveliben egy oszlopot látunk. Mitől lett ez a különbség az oszlopok számában? Mivel Salamon temploma az Őszövetséggel áll kapcsolatban, az ezoterikus judaizmussal, amikor az élet fája és a tudás fája még elkülönült, addig a kereszténység iniciatív küldetése – az élet fájának és a tudás fájának egy egységes fába való harmonikus egyesülése. Éppen ezért Szvetichoveliben csak egy oszlop volt, míg Salamon templomában kettő. Innentől kezdve az ezoterikus judaizmus és az ezoterikus kereszténység egysége is megfigyelhető. Ismert, hogy Mchétában élt egy zsidó közösség, amely a kereszténységet kezdettől fogva felvette, mivel ők meglátták az ezoterikus judaizmus és az ezoterikus kereszténység egységét. E közösség zsidó tagjai közül az egyik részt vett Krisztus megfeszítésénél, és az övé lett Krisztus köntöse, vagyis ruhája, melyet ő Mchétába hozott, és mely az oszlop alá lett temetve Szidónia nevű nővérével együtt. Krisztus köntöse a kozmikus éter szimbóluma, amely Krisztust felöltözteti, és éppen ezzel áll kapcsolatban az élet fája is, amely az eltemetésének helyén emelkedik. Ebben az élet fájában testesül meg a tudás fája is, amely az emberiség fejlődésének keresztény szakaszáig elkülönült; éppen ebben összpontosul a jövő ideálja, a kereszténység küldetése a jövőben. Szvetichoveli más szimbólumai szintén arról beszélnek nekünk, milyen fejlett volt Grúziában az ezoterikus kereszténység. Például Szvetichoveli déli falán Szent Györgyöt oroszlánal és tigrissel együtt lehet látni. Emlékezzünk csak a „Lovag tigrisbőrben” főhősének harcára a tigrissel és az oroszlánal. Ugyanakkor azt is meg kell említenünk, hogy Szent György némelyik grúz domborművön nem a sárkányt, hanem a tigrist győzi le. A tigris annak a sárkány szinonimája, amelyet Szent György legyőz, vagyis az alacsonyabb rendű ösztönök szimbóluma, melyeket az emberi „én” a beavatáshoz vezető úton legyőz. Pont ezt látjuk Szvetichoveli déli falán. Politikai értelemben ez a harcoló Grúzia szimbóluma, a politikai iszlám ellen harcoló pravoszláv keresztény Grúzia szimbóluma – a tigris Törökországot, az oroszlán Iránt jelenti. Ilyen módon lehet interpretálni ezt a domborművet. Szvetichoveli belső déli falán az apokaliptikus második eljövétel van ábrázolva, ahol ezoterikus nézőpontból sok érdekes szimbólummal találkozhatunk, melyek között az egyik megint a tigris, mint az Apokalipszis vadállatának ábrázolása. Ezen a freskón a tigris pöttyös, vagyis párduc. Általában a „Lovag tigrisbőrben” tigrise párduc, vagyis tigris színes foltokkal a bőrén. A grúz freskókon és templomokban sok olyan ezoterikus szimbólum szerepel, amely speciális kutatást, magyarázatot igényel. Csak egyet említek, hogy a grúz freskókon nagyon gyakran szerepel a Grál-motívum. Ezeket a motívumokat látjuk Gelatiban, amely, mint ismert, az ortodox vallás erődtéménye volt, a Grál kultúrájának szentélye, Grúziában a Grált az ortodoxia szövi át.

Nyugaton az egzoterikus katolikus egyház elkülönült az ezoterikustól, sőt keresztes háborúkat vívott ellene, ugyanakkor Grúziában mindez egységben volt, és éppen ezért nevezték a keresztesek Építő Dávidot „János cár-patriárkának”. Mit jelent az, hogy „János cár-patriárka” és hogy magyarázzuk azt az időt az emberiség evolúció-történelmében, amely János cár-patriárkával kapcsolatos? Ezzel kapcsolatban meg kell említenünk Wolfram von Eschenbach „Parsifal” c. költeményét. Kinek a fia volt János cár-patriárka? Ő Parsifal féltestvérének, Feirefiz-nek a fia. Mit jelent a feirefiz szó? Ezt jelenti, hogy „fekete-fehér ifjú”. Mi ez a fekete-fehér szimbólum? Ismeretes, hogy a középkori lovagregényekben és költeményekben a hősök valamilyen utat szimbolizáltak, valamilyen ideát személyesítettek meg, perszonalizáltak. Például Parzival a nyugati beavatási út perszonalizációját szimbolizálja, aki keresi és megtalálja a Grált, míg Feirefiz a keleti és a nyugati út ötvözete. Éppen ezért fekete-fehér, vagyis a fehér és a sötétebb rassz keveréke. Még azért is fekete-fehér, mert benne a nyugati keresztény bölcsesség ötvöződik az arab bölcsességgel, ugyanúgy, mint a templomosoknál. A templomosok útja – a keletre tartó nyugati beavatás útja, amely a keleti bölcsességet, így az arab-perzsa bölcsességet is magába szívja; ez az út szülte a hibrid, fekete-

fehér fiatalembert, Feirefiz-t, aki a keleti templomosok, a templomosság alakja, amely keletre ment és keleti színezetet vett magára. Ezzel a templomossággal állt kapcsolatban az ősi grúz lovagrend, és először is Építő Dávid, Tamara királynő idejének grúz népe, és elsősorban Sota Rusztaveli, úgyhogy a templomosság nemcsak a nyugathoz tartozik.

Vannak adataink a grúz lovagrend és a templomosok szoros kapcsolatairól. A templomosság egy olyan mozgalom, amely egyesíti a nyugati és keleti bölcsességet, a nyugati és keleti beavatást. Éppen ezért a fekete-fehér ifjú, Parsifal féltestvérének fia: ez János cár-pátriárka. A kereszteslovagok krónikáiban János cár-pátriárka azonos Építő Dáviddal, ugyanakkor ez nem pusztán Építő Dávid személyiségének szimbóluma, hanem szimbóluma mindannak a bölcsességnek is, amely nyugaton keletkezett, s később ötvöződött a keleti bölcsességgel. Ennek az egyesült, szintetizált bölcsességnek az utódja az a kultúra, amelyről Wolfram von Eschenbach a „Parsifal”-ban Tabronit-ként vagy Kaukázusi hegyekként ír. Habár közvetlenül Grúziát nem említi, mivel ez egy allegorikus költemény. Eschenbach költeményében egyetlen történelmi személyiséget sem említ, csupán az országok és személyek szimbolikus és allegorikus neveit, és ennek vagy annak a mozgalomnak, vagy beavatási útnak a különböző hősökben való perszonifikációját. Mégpedig Parsifal, Hamuret apja, annak a szakasznak a szimbóluma, amikor a Grál-kehely még nincs kiszabadítva, és a grál kereszténység még nem lépett elő a történelmi színpadra. Parsifal a grál mozgalom szimbóluma, míg Feirefiz, ahogyan már említettük, a keletre menő grál mozgalom, vagy a templomosok mozgalma. Mint mindennek a szimbólumára és forrására Wolfram von Eschenbach Tauronit-ra, vagyis Grúziára mutat. Grúzia álneve – mondjuk így – ebben a műben: Tauronit. Miért ezt a terminust használja? Ez a szimbólum Tauros-szal, vagy a bika kultúrájával kapcsolatos; a bika kultúrája, ahogyan ezt Önök is tudják, a protokartvél, protoibériai világban alapvetőbb volt, mint a Bika kozmikus, zodiákus kora. Ismert az Önök számára a bika krétai-mínoszi kultusza, a Minotaurusz kultusza, a vele való harc, stb. És ezekkel kapcsolatban Wolfram von Eschenbach megjegyzi, hogy ez az ország a misztikus kultúra forrása. És Wolfram von Eschenbach szavai szerint éppen ezeken a kaukázusi hegyeken, ebben a Tauronitban, ahol János cár-pátriárka uralkodik, ebben a mesés országban található mindennek: a misztikus bölcsességnek és a misztikus kultúrának a gyökere.

Éppen ezt mutatja meg nekünk Wolfram von Eschenbach „Parsifal”-ja. A mű nyilvánvalóan nem könnyen magyarázható. A kutatók egész sor nehézséggel állnak szemben, akár a nevek megfejtését nézzük, akár a kitalált nevek mögött rejlő geográfiai fogalmakat, ugyanakkor kisebb-nagyobb meggyőződéssel vonhatunk le következtetéseket, mivel konkrétan a kaukázusi hegyek, a kaukázusi sziklák lábánál fekvő országra tesz megjegyzéseket, amely a misztikus kultúra forrása, és vezetője János cár-pátriárka; ez az ország a spirituális kultúra védőbástyája, melyet a kereszteslovagok melleleg szellemi Indiának hívnak.

Azzal kapcsolatban nevezik Indiának, hogy a középkorban India nemcsak földrajzi terminus volt, hanem szellemi szemszögből gyakran a misztériumkultúra hazájának hívják. India a „Lovag tigrisbőrben” c. műben is megjelenik; ez nem a földrajzi vagy történelmi India. India Nizami Gandzsevi művében, az „Iszkander-name” c. költeményben, mint misztériumvilág. Éppen ezért vannak ilyen egybeesések a grúz és a nyugati kultúrában. Meg kell jegyeznünk, hogy sajnos nagy mennyiségű információ annak a korszaknak az összefüggéseiről még nincs felkutatva és összegyűjtve. Ugyanakkor az olyan művek, mint a „Lovag tigrisbőrben”, ódák, középkori nyugati lovagregények, Wolfram von Eschenbach költeménye határozottan utalnak az akkori Grúzia és a nyugati világ között fennálló mély kapcsolatokra. Például a „Lovag tigrisbőrben” és az „Amiran-Daredzsiani” elképesztően hasonlít a nyugati lovagregényekre, habár ez előbbieket sajátosak és mélyen specifikusak, s bennük erősen kifejeződik a grúz kultúra küldetése. Ezekben a művekben a nyugati és a keleti irodalmi hagyományok egy egységet alkotnak. Grúzia küldetése, kultúrájának missziója – ez a keleti és nyugati kultúra szintézise, és ezek egységben való megmutatása. Ezért a „Lovag tigrisbőrben” c. művet a nyugati és a keleti kultúra remekműveihez is lehet sorolni. Ebben az

esetben nem lehet ezeket a kultúrákat szétválasztani. Éppen ezért Pitareti-t, a grúz építészet e kimagasló művét a keresztény és a keleti építészet művének is lehet tekinteni. A nyugati és a keleti kultúra elemei egymásba áradnak.

Íme így formálódik számunkra Grúzia küldetése, kultúrájának küldetése. Van még sok momentum, melyekre ebben az előadásban nem tudtunk kitérni, sok mindent lehetne még ezen a területen mondani. Ugyanakkor egy előadás kereteiben lehetetlen mindent megemlíteni. Minden valószínűség szerint lesznek még előadásaink és beszélgetéseink ebben a témában, azzal, hogy a nyugatig eljussanak ezek az információk, mivel nyugaton a grúz kultúráról, Grúzia szellemi útjáról szinte semmit sem tudnak. Sajnos a mai időkig történelmünknek csupán a külső aspektusai lettek megvilágítva, és éppen az ilyen találkozásoknak kellene megteremteniük az alapot ezen a területen egymás jobb megértéséhez, a tudás és információ jobb cseréjéhez.

Kérdések – válaszok

Ha a hallgatóság szeretné, válaszolok a feltett kérdésekre. Lehet, hogy így érdekesebb lesz megtárgyalni. Ha valakit érdekel valami ezekkel kapcsolatban, akkor tegye fel nekem a kérdését, és csak abban a témakörben fogunk beszélgetni, amelyről szó volt.

Kérdés: Mi a különbség a grúz (kartuli) és a kartvél nyelvek között.

Ahogy az elején mondtam, ez két különböző fogalom, igaz, nem lényegesen különböző, de van egy nüansznyi különbség a grúz és a kartvél nyelvek között. Mégis meg kell különböztetnünk a grúz és a kartvél nyelvet, mivel a grúz közvetlenül Grúziát jelenti, amely kapcsolatban áll a történelmi Grúziával, a grúz nyelvvel, amellyel megismerjük a történelmünket és amely éppen ezen a földrajzi területen használt. A kartvél nyelv egy általánosabb fogalom. A kartvélek azok a törzsek, amelyek se nem „Kartok”, se nem közvetlenül grúzok, de kartvél származásúak. Ezt a szemiták és zsidók kapcsolatához lehet hasonlítani. A kartvél rassz fogalma tágabb, mint a nemzeté. Van a grúz nemzet és a kartvél faj, ez a jáfeti. Épp ez a paleokaukázusi nemzetség, a jáfeti, ez inkább rassz. Ugyanúgy, ahogy van sémita rassz, van jáfeti rassz is. Ez a jáfeti rassz a kartvél rassz. A kartvél nyelvek éppen ebből az elsődleges jáfeti nyelvből erednek, melyet protogrúz nyelvnek hívtunk. A kartvél nyelveknek a jáfeti nyelvből való kiválását kb. a harmadik évezredre tesszük, ahogyan ezt Gamkrelidze-Ivanova könyvében vagy Niko Marr műveiben látjuk. Erről a könyvről bizonyára külön fogok beszélni. Most nem akarok részletesen beszélni róla, de világos, hogy van egy tendencia a tabusításra, hogy sárba tiporják a protokartvél világnak azt a szerepkörét, amely történelmileg létező és amelyről egy sor tudományos mű beszél. Most ez feledésbe merül, és az indoeurópai vonalat tolják előtérbe. De ennek a könyvnek a pozitív oldala, hogy benne azt a kort, amikor a protokartvél nyelv, a kartvél nyelv gyökérnyelvének szétválása megtörtént külön nyelvekre és nyelvjárásokra, a harmadik évezredre teszi, és a mi elméletünknek megfelelően, ez összefügg Johann-Zoszime (Ioane-Zosime): „A grúz nyelv dicsérete és felmagasztalása” c. művével, ahol az van leírva, hogy a grúz faj, a grúz nyelv – a műben a nyelv a fajt is jelenti – négy napos halottnak minősül, és „Egy nap ezer évet jelent”. Négy nappal vagy négy évezreddel ezelőtt, vagyis az i. e. III. évezredben kezdődött a nyelv haldoklása. Johann-Zoszime csak azért beszél halálról, mert a szó régi jelentésére nem volt kifejezése. Ezután következett a lázári feltámadás, ennek a fajnak és nyelvnek az újjászületése. Ez szerepel Johann-Zoszime-nél. Johann-Zoszime művében szimbolikus kapcsolat van Lázárral. Mondhatjuk, hogy itt nemcsak Grúziáról, hanem az egész kartvél fajról van szó, és ezzel kapcsolatos az a protokartvél, protoibériai világ, amelyik a Pireneusi félszigettől Indiáig terjedt, és ahogy Niko Marr feltételezte H. Dzsonahennel együtt, létezett egy elsődleges Baszk-Kaukázusi-Dravid (Баско-Кавказско-Дравидный) nyelv, amely régebbi, mint a Hámita Dzirej (Камитский Дзирейный) nyelv, amely minden nyelv alapja volt, és ez volt a nyelvek glottogonikus létrejöttének jelensége, ez volt a hurumok elsődleges nyelve, és általában az

összes nyelv alapja. Ez Niko Marr elmélete. Ezért dühödött meg Sztálin Niko Marr-ra, ezért ki is átkozta, mivel Marr objektíven világította meg az őstörténelmi kort és a grúz nyelv származását. És a mi nemzeti mozgalmunk szintén vitatkozik Niko Marr-ral. Igaz, voltak grúzellenes fellépései politikai, konjunkturális eszmékkel kapcsolatban, de Niko Marr objektíven és mélyen megvilágította a grúz nyelv, a grúz faj őstörténelmi korban való fejlődési periódusát. Éppen ezért átkozta ki a szovjet tudomány Sztálin vezetése alatt.

Kérdés: Milyen szerepet játszik a kartvél faj népe a kereszténység fejlődésében?

A kereszténység fejlődésében a kartvél faj népe alapvető szerepet játszik. A sémita faj népei a kereszténység előkészítésében játszanak főszerepet, de magában a kereszténységben, a kereszténység fejlődésében a kartvél és az indoeurópai faj népei töltik be a főszerepet. Ahogy tudják, az indoeurópai faj népeivel kapcsolatosak az ősi görögök. „A grúz nyelv dicsérete és felmagasztalása” elmondja nekünk, hogy a két testvért, Máriát és Mártát, össze lehet hasonlítani Nino-val és Elena cárnővel. Nino a kartvél faj, a grúz kereszténység szimbóluma, Elena pedig a görög kereszténység szimbóluma. És ahogy Mária Ninoval kapcsolatos, Márta Elenával. Tudják, hogy Mária a misztikus okkult világ ezoterikus kereszténységének szimbóluma, Márta pedig az intellektuális, racionális út szimbóluma, a dogmatikus kereszténységé, amely erősebben fejlődött Görögországban, vagyis a kartvél nép képviselői a kereszténységben inkább a misztikus és okkult vallás útjait fejlesztik. Az okkult vallás útjai fejlődnek. Például Dionüszosz Areopagita, vagy Ibériai Szent Péter, Nikolosz Szakvirvelmokmedi, maga Szent György – ők a kartvél faj képviselői. Ily módon Lázár ezekkel mint a grúz faj képviselőivel áll kapcsolatban. Tudjuk, hogy Lázár nemcsak a szellemtudományban János, hanem a nyugati exotéria számos képviselője is azonosítja Lázárt Jánossal, és a János-Lázár azonosság nyilvánvaló, mellesleg a grúz folklórban jelen van Lázár népi kultusza, aki az eső istensége, ugyanaz, mint Illés, vagyis Illés és Lázár azonossága jelen van a grúz folklórban. János-Lázár a grúz nyelv, a grúz faj szimbóluma, amelynek az úgynevezett négynapos halál után fel kell támadnia. Nos, ezt adja nekünk Johann-Zoszime „A grúz nyelv dicsérete és felmagasztalása” c. művében.

Kérdés: Mi a véleménye Kartlosz és Gaosz kapcsolatáról?

Meg kell jegyezni, hogy Leonti Mroveli műve és a hasonló alkotások mély ezoterikus bölcsességet tartalmaznak. Itt arról van szó, hogy Kartlosz és Gaosz mindketten Jáfet ősei, hogy egy ősük volt nekik, és a jáfeti rassz, a jáfeti faj szintén Gaosz vagy az eredeti Etnosz őse, ahonnan a mai örmény nemzet ered. Ez az etnikum ősi rokonságban áll az eredeti grúz Etnosz-szal, és innen ered ez a testvériségről szóló kifejezés – Gaosz és Kartlosz testvériségéről. Nem kell, hogy elsőbbségről szó legyen, mivel ez nagyon régi kor, és nagyon nehéz megállapítani, mikor alakult ki az örmény Etnosz, és mikor vált ki egy nemzetté. Ezzel kapcsolatban kb. az i. e. VI-VII. évszázadot nevezik meg, ekkor kezdődött az örmények Hajasa-ba menetele. Hajasa az első ország, amely szoros rokonságban áll a kolchiszi világgal, és ismert a tudományban, az ő-örmény vagy grabar nyelv őrzi a laz és protogrúz gyökereket, és hogy milyen nagy szerepet játszik e nyelv létrejöttében a protogrúz nyelv. Ezt pl. az ismert örmény tudós, K. Tumanov is megállapítja. És ezért tartotta Niko Marr, hogy az örmény nyelv félig jáfeti, és félig indoeurópai nyelv. Mindkét elem megjelenik benne. Innen ered az ősi rokoni viszonyok és az egység elmélete, amellyel Leonti Mroveli-nél találkozunk.

Kérdés: Milyen kapcsolat áll fenn a baszk és a grúz világ között?

A baszk és a grúz nyelvekkel kapcsolatban emlékeztetem Önöket, hogy a baszk nyelv szintén protoibériai nyelvnek számít, ugyanúgy, mint a grúz, de ezeket annyira nagy időszak választja el, elkülönülve fejlődtek annyira nagy időszakon át, hogy ma a genetikai rokonságot megállapítani bonyolult. Ennek a rokonságnak a megállapítása inkább helynevekkel, különálló kijelentésekkel, különálló formákkal, valamint a kulturális-történelmi összehasonlítás

módszerével történik. Olyan nyelv, amely genetikailag a baszkkal és a grúzzal rokon, ma már szinte nincsen, de ez nem azt jelenti, hogy a baszk és a grúz világ a régebbi korokban nem volt egységes. Ahogyan Önök is tudják, ez egy faj, egy rassz colt, de később annyira különbözőkké váltak, hogy ma már a tudósoknak nehéz a genetikai rokonság megállapítása. Más úton lehet megállapítani, és ennek van alapja, mégpedig Humboldt híres művében a baszk nyelvről, ahogyan ezt Önök is tudják. Ez a mű a mai napig nincs grúz nyelvre lefordítva, sőt, még bojkottot is hirdettek ellene, és mindig titkolták. A mi feladatunk, hogy lefordítsuk grúz nyelvre, és elterjesszük Grúziában, azért, hogy a grúzok megismerjék az igazi származásukat. Ahogy Önök tudják, a nyugati tudományban nincs erősebb szaktekintély, mint Humboldt. Habár a grúz nyelv modern tudós szakembereinek közelmúltbeli eredményei alapján megjelenik egy olyan elmélet, miszerint a baszk nyelv a negyedik kartvél nyelv.

Kérdés: Milyen kapcsolat van Lázár és a grúz nyelv között?

Lázár feltámadása Johann-Zoszime-nél a grúz nemzet újjászületését jelenti, a grúz faj, és nemcsak a grúz nemzetét, hanem a teljes grúz fajét, abban az értelemben, ahogy ez az őskorban volt, vagy azelőtt, hogy Lázár elaludt, a III. évezred előtt. Ez a faj lecsökken a III. évezredben, az indoeurópaiak által megsemmisült, és csak a Pireneusokon, Kis-Ázsiában, és a Kaukázusban maradt. A helyreállítás ugyanolyan fajta újjáéledés lesz, ez a faj és ez a nemzet visszakapja ugyanazt a pozíciót, mint amellyel az ókorban rendelkezett, vagyis vezető pozíciót, az emberiség szellemi vezetésének pozícióját. Ezt jelenti, amit Johann-Zoszime mond, hogy a második eljövételkor Istennek grúzul kell megfeddnie a népeket. Ez pedig azt jelenti, hogy ez a faj fontos lesz a materiális szellemiségben és kereszténységben, és megfeddi a többi bűnös emberiséget.

Kérdés: Milyen kapcsolat van Prométheusz és Amirán között?

Amirán neve Prométheusz későbbi neve, nincs információnk arról, hogy a prehisztorikus időben Prométheuszt Amiránnak hívták. Grúziában Amirán, maga az „Amir” megnevezés inkább azzal az időszakkal kapcsolatos, amikor a perzsa kultúra már belép Grúziába. Amirán Daredzsanovics - „Amir Andare Dzsehani” „Parancsoló országot”, „Uralkodó országot” jelent, ez perzsa terminológia.

Az Amiránról szóló mondásoknak az a típusa, amely eljutott hozzánk, késői kell, hogy legyen. Az Amiránról szóló prehisztorikus mítoszok újjáéledtek a grúz népmesékben, csak a megnevezés változott. Amirán neve egyértelműen perzsa eredetű, és szerintem nem fejezi ki ennek a jelenségnek lényegét. Szerintem az őskorban ennek a lénynek inkább protogrúz megnevezése volt. Általában az ilyen személyeknek protogrúz nevük volt. Például honnan származik a grúzok „Kardu” eponimája [az eponima (gr. ἐπώνυμος eponymos) jelentése: névadó. Köznevesült személynév. ford.megj.] ? Ez annak a hegynek a neve, melyet ma Ararátnak hívunk. Eredetileg „Kardu” volt a neve. Kardu egy babiloni istenség volt, a hegyeket istenségek nevével jelölték, és az Ararát hegyet ennek az istenségnek a nevével jelölték. Ennek a hegynek a neve a sumér korban Niszir volt. Mára sem a helyneveknek, sem a hősöknek nem maradt meg az ősi neve. És annak a lénynek, melyet ma Prométheusznak hívunk, meg vagyok róla győződve, hogy az őskorban Amirán volt a neve. Az Amirán nevet inkább a középkorban adták.

Kérdés: És mit mond az abház-grúz nyelvek kapcsolatáról?

Általában az adige és több más nyelv, ahogyan Önök is tudják, ibériai-kaukázusi eredetűek, köztük és a grúz nyelv között genetikai rokonság van. És a kartvél nyelvek között, barátaim, szintén genetikai rokonság van. Ők ezt nem értik meg, és ezért van ez a nemzeti viszály, pedig az ő eredetük ibériai-kaukázusi. És ez valóban így van. Ha emlékeznének vagy tudnának a származásukról, akkor sohasem kezdeményeznének konfliktust a velük rokon népekkel.

Általában az észak-kaukázusi népek genetikailag rokonságban állnak, ahogyan a nyelvük is. Ezt sikeresen tisztázta Arnold Csikobava – a mi nagy tudósunk, és ez az ő kedvenc terminusa – az ibériai-kaukázusi nyelvészet, és az ibériai-kaukázusi népek, és ez mellesleg azt is jelenti, hogy az ibériai-kaukázusi nem az egyetlen az ibériai világban, például az ibériai-pireneusi és mások, hogy az ibériai-kaukázusi csak egy szelet az ibériai világban, és benne egyesülnek az Észak-Kaukázus népei is.

Kérdés: Milyen kapcsolatban van a mazdaznan a szellemi világgal?

Barátaim, a történelem során a grúz nép sok kultúrával és vallással állt kapcsolatban, és Grúziában vannak jelei annak, hogy egy korban jelen volt Ahura-Mazdao kultusza, Anahita istennő kultusza, és sok más kultusz, de ezek a mi szellemi világunkra nem voltak jellemzők és alapvetők. Például először problematikus volt, hogy az armazi kultúra zoroaszteri volt vagy sem, van-e benne s a zoroaszteri kultúrában és a mazdeánságban valami közös. És az sincs bizonyítva, hogy Ormuzd és Armazi² között van-e rokonság.

Kérdés: Mi az az antropozófia?

Az antropozófia a modern Európa szellemtudománya, mely a nyugati országokban terjedt el. Ez a mozgalom Grúziában is jelen van, vannak itteni követői. Ez egy keresztény mozgalom, egy michaeli kereszténység, ugyanakkor meg kell jegyezni, hogy némelyek tévednek, amikor az antropozófiát összetévesztik a vallással. Az antropozófia nem vallás. Ezért tévesen mondják, hogy vagy pravoszláv vallású legyél vagy antropozófus. A kérdés nem állítható így fel. Ez ugyanazt jelentené, mint hogy vagy pravoszláv vagy hegelianus legyél. Az a helyzet, hogy az antropozófiának nincsenek vallási előírásai. Ez egy tudományos út. Igaz, nyugaton van egy vallási közösség is, amely antropozófiai alapú, de maga az antropozófia megalapítója, Rudolf Steiner nem egy új vallás vagy felekezet alapítója volt. Ő Krisztus és a kereszténység követője, és a kereszténység új, tudományos formájának létrehozója. Úgyhogy nem szabad a fogalmakat összekevernünk, és nem hibázhatunk. Az antropozófia tudományának sok elágazása van: antropozófus orvoslás, biológia, pedagógia. Például, az április 9-én megmérgezetek gyógyításánál hatalmas szerepet játszott az antropozófus orvoslás, amikor egyetlen orvos sem tudta őket meggyógyítani, semmilyen gyógyszer sem segített, és ők olyan, a saját iskolájuk szerinti orvosságot hoztak, melyek segítettek a megmérgezeteknek és sok ember életét mentették meg [Az 1989. ápr.9-i tbiliszi mérszárlásról van szó. ford.megj].

Feltétlenül meg kell említenünk, hogy Rudolf Steinernek van a pravoszláv kultúráról előadása, amelyik a pravoszláv kultuszt nagyon magas szintre állítja a katolikushoz képest. Felolvasok Önöknek egy részletet. Rudolf Steiner általában is nagyon mély kapcsolatban állt a pravoszláv filozófiával, így a pravoszláv filozófussal, annak a Vlagyimir Szolovjovnak a filozófiájával, akit az elődjének tartott. Van egy előadás-sorozat, melyet az 1922-es években tartott: „Érzékfeletti hatás az emberiség történelmében”, melyben Steiner ezt mondja: a katolikus egyházban a kultusz és a rituálé a szimbólumok egyértelműbbek, míg a keleti pravoszláv egyházban – ez olyan fajta dolog, amire teljes lelkesedéssel törekszik a lélek. Vagyis radikálisan megkülönbözteti egymástól ezt a két vallási kultuszt, és hozzá közelebb áll a pravoszláv kultusz, s ez az az előadásokból is kiviláglik, melyeket Oxfordban tartott, ahol azt mondja, hogy a pravoszláv keleti egyházban egy nagyon mély ezoterizmus vagy okkultizmus volt jelen. Ahogyan már említettem, Keleten az ezoterizmus nem vált ki az exoterizmusból, míg Nyugaton kivált, és üldözték is az ezoterizmust. A keleti pravoszláv világban ez sosem fordult elő.

Kérdés: Mi a Grál eredete?

2 A grúzok főistene a kereszténység előtti korban

A Grál etimológiailag az ősi kappadókiai „Gracal” kifejezésből ered, és általában is a Grál áramlatot kartvél törzsek hozták létre. A kappadókiai etnikum szintén kartvél, protoibériai etnikum, és a Grál áramlat fő létrehozója. A Grál első tulajdonosa, Titurel, nemzetisége alapján kappadókiai volt, vagyis kartvél származású. Nem véletlen, hogy a kappadókiaiak a Szent Szellem kitöltésének napját, ami az ApCsel2,9-ben szerepel, Meergasis napján ünneplik. A kappadókiaiak jelen voltak a Szent Szellem kitöltésekor, és a Grál küldetése a Szent Szellem küldetése. A Grál az Istenanya, a Szent Szellem szimbóluma, és a Grál birtokosa Szent Szellemmel áthatott ember. A kereszténységet és a Grál mozgalmat az ibériai népek hozták létre. Ez először Kappadókiában jött létre, aztán Provance-ban, Langdoke-ban, ahol többnyire ibériai népek éltek, és kelta-ibériai népek. A kelta-ibériaiak származásuk alapján szintén ibérek, akikhez később kelták csatlakoztak. A kelták migrációja hozzávetőleg az i. e. III. században kezdődött és később is folytatódott. A kelta-ibériai faj szintén Kappadókiával kapcsolatos, és éppen Karadókiából, ezzel a Meszh, Hán Kappadókiával áramlik a Grál-kereszténység és a Grál mozgalom. Kártliban van egy falu, melynek a neve Grakal. Mivel a kehely eredeti neve Gracal volt, és Grakal nyilván rokonságban áll ezzel, ezért ez a helynév mély meggyőződésünk szerint kapcsolatban kell, hogy legyen a Grál-lal. Savteli ódáiban is szó van a Grálról. Ahogyan ezt önök is tudják, a Grál egy kehely, és emellett ezt a kelyhet a grúz folklór is említi, például, amikor Szent György Kadzsaveti környékén vándorol Kopál-lal és Jahszar-ral, Kadzsavetiből egy kelyhet hoz, és ez a Grál-kehely. Az úgynevezett Szt. György megérkezése Kvesknelibe a Grál-kehely meghozatalához kapcsolódik, vagyis ez a beavatás szimbóluma. Adott pillanatban a Grál kapcsolatban van a grúz kultúrával, a grúz folklórral, Grúzia történelmével. Gelati freskóinak fő motívumai a Grál-kehelyhez kapcsolódnak. Úgyhogy ez nagyon erős kapcsolat a grúz kultúrával, ami pedig „Lovag tigrisbőrben”-t illeti, mondhatjuk, hogy szintén a Grál költeménye, mivel a Grál szinonimái a Szaundzse, a gyöngyszem, a bölcsék köve, és a szűz, vagyis a szűz fogságból való kiszabadítása ugyanaz, mint a Grál kiszabadítása. Ebben az esetben az asszony Amina-t személyesíti meg, Aminának a sárkány fogságából való kiszabadítása a beavatás célja. Épp ez van leírva a műben. A „Lovag tigrisbőrben” a beavatás útja, a hősiesség beavatás van benne megírva. Allegorikusan a lovagrend a beavatással volt kapcsolatos, a lovagrend a beavatás főiskolája volt.

Kérdés: Hogyan van bebizonyítva, hogy a pelazgok és a sumérok nem indoeurópaiak voltak?

Azt az állítást, hogy a sumérok nem indoeurópaiak és csak a kartvél nyelvek állnak rokonságban a sumérral, a nagy grúz tudós, M. Cereteli bizonyította be, és ez megfelel a nyelvészek adatainak is. Az indoeurópai nyelvek nem rokonai ezeknek a nyelveknek. A pelazgokkal kapcsolatban más történészek is azt mondják, hogy ők ibérek.

Kérdés: Milyen kapcsolat volt az ír és a grúz ibérek között?

Ez a kapcsolat, barátaim, igen mély. Éppen erről van szó Humboldt művében, hogy Írországon, Észak-Európában az ibérek migrációjával van dolgunk. Humboldt világosan megkülönbözteti őket az északi ibérektől, ahol ők őshonosak, de Északon, Írországon, Britanniában és máshol migráció történt, és kolóniákat hoztak létre. Írország legősibb lakossága, a piktek szintén az ibérek elődei voltak.

Kérdés: Kik voltak az albáncok (албанцы)?

Kartli életéből látszik, hogy az albáncok is kartvél törzsek voltak. Ezzel együtt ez Berda, amivel Nizami Gandzsevi művében találkozunk. Mellesleg nem véletlen, hogy Nizami Gandzsevi Berdával kapcsolta össze Tamara királynőt, akit szimbolikusan, allegorikusan Berda királynője, Nusabe alakjában jelenített meg az Iszkander-name c. művében.

Kérdés: Van-e valamilyen kapcsolat Lazeti és Lázár között?

Hipotézisként csak azt mondhatjuk, hogy alapvető kapcsolat létezik; ugyanígy Lázár és laz, lapis lazuli, ami kéket jelent, és a kék pedig Lázár-János színe, és az is mondhat valamit, hogy Betánia (Grúzia) Lázárnak szentelt freskói Tamara idejéből szintén kék színben vannak megfestve, lehetetlenség, hogy ennek ne legyen mély ezoterikus tartalma.

Kérdés: Mi a kapcsolat a hettiták és Grúzia között?

Hettitákkal kapcsolatos helynevek (toponímák) Grúziában is vannak. Ez nem azt jelenti, hogy mondjuk ez volt a hettiták hazája. Migráció során az emberek meghatározott módon költöztek, és ezzel kapcsolatos sok toponíma. A hettiták valójában indoeurópaiak, nem tartoznak a kartvél származásúak közé.

Kérdés: Mit tudna mondani nekünk Niko Marr-ról és a „Lovag tigrisbőrben” c. műről?

Barátaim, Niko Marr-t túl ellentétes fogalmak jellemezték a „Lovag tigrisbőrben” elemzésénél, és általában is, a kiemelkedő emberek is tudnak hibákat elkövetni. Ő is hibázott az elemzése során, de aztán ő maga javította ezeket a hibákat, és nagyon fontos gondolatokat fejezett ki a műről. Először azt tartotta, hogy ez egy lefordított mű, a Brit múzeumban szeretne volna az eredetijét megtalálni, de nem sikerült, ami után már más elképzelése lett a dologról. De ami a legfontosabb, Niko Marr először mutatta meg a „Lovag tigrisbőrben” világa, továbbá a keleti lovagregény és a keleti udvari szerelem (amour courtois) közötti szerves kapcsolatot. Rámutatott a „Lovag tigrisbőrben” és a provance-i trubadúrok és a lovagi kultúra egyéb emlékeinek a hasonlóságára is. Marr ezt nagyon mélyen megjegyezte, és egy nagyon értékes művet hagyott nekünk: „A nő kultusza a »Lovag tigrisbőrben« c. műben”. Ami Rusztaveli muzulmánosságának elméletét illeti, később ezt tagadta. Egy időben Niko Marr azt állította, hogy a „Lovag tigrisbőrben” írója muzulmán volt, de azért támadt ez az elmélete, mert nem tudta az allegóriákat megmagyarázni. A „Lovag tigrisbőrben” egy szinkretikus mű, különböző elemek nem kapcsolat nélküli egybeolvadása, és nemcsak szinkretikus, hanem különböző elemek teljessé fűzése.

<http://bdn-steiner.ru/modules.php?name=Books&go=page&pid=1802>

Fordította: Rákos Éva